

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2023. július 24.*

„Előzetes döntéshozatal – Az Európai Unió pénzügyi érdekeinek védelme – Az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdése – PIF-egyezmény – A 2. cikk (1) bekezdése – Az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalás ellen visszatartó erejű és hatékony intézkedésekkel való küzdelemre vonatkozó kötelezettség – Büntetőjogi szankciók előírására vonatkozó kötelezettség – Hozzáadottérték-adó (héta) – 2006/112/EK irányelv – Súlyos héacsalás – A büntethetőség elévülési ideje – Valamely alkotmánybíróságnak az ezen elévülési időt megszakító okokat szabályozó nemzeti rendelkezést érvénytelenítő ítélete – A büntetlenség rendszerszintű kockázata – Az alapvető jogok védelme – Az Európai Unió Alapjogi Chartája 49. cikkének (1) bekezdése – A bűncselekmények és büntetések törvényességének elve – A büntetőtörvény előreláthatóságának és pontosságának követelménye – Az enyhébb büntetőtörvény (*lex mitior*) visszaható hatályú alkalmazásának elve – A jogbiztonság elve – Az alapvető jogok nemzeti védelmi szintje – Valamely tagállam bíróságainak azon kötelezettsége, hogy mellőzzék e tagállam alkotmánybírósága és/vagy legfelsőbb bírósága ítéleteinek alkalmazását, amennyiben azok nem állnak összhangban az uniós joggal – A bírák fegyelmi felelőssége ezen ítéletek figyelmen kívül hagyása esetén – Az uniós jog elsőbbségének elve”

A C 107/23. PPU. sz. [Lin] ügybenⁱ

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Curtea de Apel Braşov (brassói ítélőtábla, Románia) a Bírósághoz az ugyanazon a napon érkezett, 2023. február 22-i határozatával terjesztett elő a

C. I.,

C. O.,

K. A.,

L. N.,

S. P.

ellen,

a **Statul român**

részvételével folyamatban lévő büntetőeljárásban,

* Az eljárás nyelve: román.

ⁱ — A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, L. Bay Larsen elnökhelyettes, A. Prechal, C. Lycourgos (előadó), E. Regan, P. G. Xuereb, L. S. Rossi és D. Gratsias tanácselnökök, J.-C. Bonichot, S. Rodin, F. Biltgen, N. Piçarra, N. Jääskinen, J. Passer és O. Spineanu-Matei bírák,

főtanácsnok: M. Campos Sánchez-Bordona,

hivatalvezető: R. Şereş tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2023. május 10-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- C. I. képviselőjében C.-I. Gliga avocat,
- C. O. képviselőjében M. Gornoviceanu avocată,
- L. N. képviselőjében C.-I. Gliga avocat,
- S. P. képviselőjében H. Crişan avocat,
- a román kormány képviselőjében L.-E. Baţagoi, M. Chicu, E. Gane, és O.-C. Ichim, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében J. Baquero Cruz, F. Blanc, I. V. Rogalski, F. Ronkes Agerbeek és P. J. O. Van Nuffel, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2023. június 29-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUSZ 2. cikknek, az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésének és az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének, az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdésének, az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 49. cikke (1) bekezdése utolsó mondatának, az Európai Unióról szóló szerződés K.3. cikke alapján, az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelméről szóló, Brüsszelben, 1995. július 26-án aláírt és a Tanács 1995. július 26-i jogi aktusához mellékelt egyezmény (HL 1995. C 316., 48. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 8. kötet, 57. o.; a továbbiakban: PIF-egyezmény) 2. cikke (1) bekezdésének, az Unió pénzügyi érdekeit érintő csalás ellen büntetőjogi eszközökkel folytatott küzdelemről szóló, 2017. július 5-i (EU) 2017/1371 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2017. L 198., 29. o.; a továbbiakban: PIF-irányelv) 2. és 12. cikkének, a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelvnek (HL 2006. L 347., 1. o.; helyesbítések: HL 2007. L 335., 60. o.; HL 2015. L 323., 31. o.), a Romániában felállítandó együttműködési, valamint az igazságügyi reform és a korrupció elleni küzdelem területén érvényes külön értékelési

kritériumok teljesítése terén elért haladást ellenőrző mechanizmus létrehozásáról szóló, 2006. december 13-i 2006/928/EK bizottsági határozatnak (HL 2006. L 354., 56. o.), valamint az uniós jog elsőbbsége elvének az értelmezésére irányul.

- 2 Ezt a kérelmet a C. I., C. O., K. A., L. N. és S. P. (a továbbiakban együtt: az alapeljárás felperesei) által benyújtott, az adóelkerülésnek és bünszervezet létrehozásának minősülő cselekmények miatt velük szemben szabadságvesztés-büntetést kiszabó jogerős ítélet hatályon kívül helyezése iránti rendkívüli jogorvoslati kérelem keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A PIF-egyezmény

- 3 A PIF-egyezmény „Általános rendelkezések” című 1. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„(1) Ennek az egyezménynek az alkalmazásában az Európai Közösségek pénzügyi érdekeit sértő csalás:

[...]

b) a bevételek tekintetében a következőkre vonatkozó minden szándékos cselekmény vagy mulasztás:

- olyan hamis, helytelen vagy hiányos nyilatkozatok vagy dokumentumok felhasználása vagy előterjesztése, amelyek következménye az Európai Közösségek általános költségvetése vagy az Európai Közösségek kezelésében lévő, illetve az Európai Közösségek nevében kezelt költségvetés forrásainak jogtalan csökkentése,

[...]

(2) A 2. cikk (2) bekezdésére is figyelemmel, minden tagállam megteszi a szükséges és megfelelő intézkedéseket annak érdekében, hogy átültesse az (1) bekezdést a nemzeti büntetőjogba oly módon, hogy a benne említett magatartás bűncselekménynek minősüljön.

(3) A 2. cikk (2) bekezdésére is figyelemmel minden tagállam megteszi a szükséges intézkedéseket annak érdekében is, hogy a hamis, helytelen vagy hiányos, az (1) bekezdésben említett következményekkel járó nyilatkozatok vagy dokumentumok szándékos elkészítése vagy mások azokkal való ellátása bűncselekménynek minősüljön, amennyiben – akár önálló bűncselekményként, akár az (1) bekezdésben említett cselekményben való részvételként, arra való felbujtásként vagy annak kísérletként – eddig nem minősült büntetendő cselekménynek.

[...]”

4 Ezen egyezmény „Szankciók” című 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Minden tagállam megteszi a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy az 1. cikkben említett magatartást, valamint az 1. cikk (1) bekezdésében említett magatartásban való részvételt, felbujtást vagy ilyen magatartás kísérletét hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókkal büntesse, beleértve, legalábbis a csalás súlyos eseteiben, a kiadatást megalapozó szabadságvesztéssel járó büntetést; súlyosnak minősül az a csalás, ahol az elkövetési érték eléri vagy meghaladja az egyes tagállamok által meghatározott minimális összeget. A minimális összeg nem lehet magasabb 50 000 [eurónál].

(2) Kisebb csalásoknál azonban, ahol az összérték kevesebb, mint 4000 [euró], és a hatályos jogszabályok értelmében súlyosbító körülmények nem merülnek fel, egy tagállam az (1) bekezdésben említettektől eltérő szankciókat is megállapíthat.

[...]

A PIF-irányelv

5 A PIF-irányelvnek „A [PIF-egyezmény] felváltása” című 16. cikke pontosítja:

„Ez az irányelv 2019. július 6-ával az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelméről szóló, 1995. július 26-i egyezmény és annak 1996. szeptember 27-i, 1996. november 29-i és 1997. június 19-i jegyzőkönyve helyébe lép azon tagállamok tekintetében, amelyekre nézve ez az irányelv kötelező.

Azon tagállamok tekintetében, amelyekre nézve ez az irányelv kötelező, az egyezményre való hivatkozásokat az ezen irányelvre való hivatkozásként kell értelmezni.”

A román jog

A román alkotmány

6 Az enyhébb büntetőtörvény (*lex mitior*) visszaható hatályú alkalmazásának elvét a Constituția României (román alkotmány) 15. cikkének (2) bekezdése mondja ki, amelynek értelmében „[a] törvény csak a jövőre nézve alkalmazható, kivéve az enyhébb büntető vagy szabálysértési törvényeket”.

7 A román alkotmány 147. cikkének (1) és (4) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) A hatályos törvények, rendeletek és szabályzatok alkotmányellenesnek ítélt rendelkezései a Curtea Constituțională [(alkotmánybíróság)] határozatának közzétételét követő 45 nappal hatályukat veszítik, amennyiben ezen időszak alatt – esettől függően – a parlament vagy a kormány az alkotmányellenes rendelkezéseket nem hozza összhangba az alkotmány rendelkezéseivel. Ezen időszak alatt az alkotmányellenesnek ítélt rendelkezések a törvény erejénél fogva fel vannak függesztve.

[...]

(4) A Curtea Constituțională [(alkotmánybíróság)] határozatait a *Monitorul Oficial al României*-ben [(Románia hivatalos lapja)] kell közzétenni. A közzététel időpontjától kezdve ezek a határozatok általánosan kötelezőek, és csak a jövőre nézve hatályosak.”

A román büntetőjogi szabályozás

- 8 Az adóelkerülés bűncselekményét a 2005. július 15-i Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale (az adóelkerülés megelőzéséről és az ellene való küzdelemről szóló 241/2005. sz. törvény; *Monitorul Oficial al României*, I. rész, 2005. július 27-i 672. szám) alapügyre alkalmazandó változatának 9. cikke a következőképpen határozza meg:

„(1) Adóelkerülés bűncselekményének minősülnek, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel, valamint bizonyos jogoktól való eltiltással vagy pénzbüntetéssel büntetendő az adókötelezettségek alóli mentesülés céljából elkövetett következő cselekmények:

[...]

- c) a tényleges ügyleteknek nem megfelelő kiadások vagy egyéb fiktív ügyletek elszámolásokban vagy más jogi iratokban való feltüntetése;

[...]

(2) Amennyiben az (1) bekezdésben említett cselekmények 100000 euró nemzeti valutában kifejezett értékét meghaladó kárt okoznak, a büntetési tétel alsó és felső határa öt évvel megemelkedik.

(3) Amennyiben az (1) bekezdésben említett cselekmények 500000 euró nemzeti valutában kifejezett értékét meghaladó kárt okoznak, a büntetési tétel alsó és felső határa hét évvel megemelkedik.”

- 9 2014. február 1-jén hatályba lépett a 2009. július 17-i Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (a büntető törvénykönyvről szóló 286/2009. sz. törvény; *Monitorul Oficial al României*, I. rész, 2009. július 24-i 510. szám; a továbbiakban: büntető törvénykönyv).

- 10 A büntető törvénykönyv 154. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében az alapeljárás felpereseinek felrótt bűncselekmények büntethetőségének általános elévülési ideje tíz év.

- 11 A büntető törvénykönyv hatálybalépése előtt a büntethetőség elévülésének megszakítását szabályozó rendelkezés a következőket írta elő:

„A 122. cikkben meghatározott elévülési időt megszakítja az ügyben elvégzett bármely olyan eljárási cselekmény, amelyről a törvény szerint a gyanúsítottat vagy a vádlottat értesíteni kell.”

- 12 A büntető törvénykönyv 155. cikke (1) bekezdésének eredeti változata a következőképpen rendelkezett:

„A büntethetőség elévülését az ügyben végzett valamennyi eljárási cselekmény megszakítja.”

- 13 A 155. cikk (1) bekezdését a következőképpen módosította a 2022. május 30-i Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 71/2022 pentru modificarea articolului 155 alineatul (1) din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (a büntető törvénykönyvről szóló 286/2009. sz. törvény 155. cikke (1) bekezdésének módosításáról szóló 71/2022. sz. sürgősségi kormányrendelet; *Monitorul Oficial al României*, I. rész, 2022. május 30-i 531. szám; a továbbiakban: 71/2022. sz. sürgősségi kormányrendelet):

„A büntethetőség elévülését az ügyben elvégzett bármely olyan eljárási cselekmény megszakítja, amelyről a törvény szerint értesíteni kell a gyanúsítottat vagy a vádlottat.”

- 14 A román alkotmány 15. cikkének (2) bekezdésében rögzített, az enyhébb büntetőtörvény (*lex mitior*) visszaható hatályú alkalmazása elvének hatályát a büntető törvénykönyv 5. cikkének (1) bekezdése pontosítja, amely szerint:

„Amennyiben a bűncselekmény elkövetése és a jogerős ítélet meghozatala között egy vagy több büntetőtörvény is hatályba lépett, az enyhébb törvényt kell alkalmazni.”

- 15 A 2010. július 1-jei Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (a büntetőeljárás törvénykönyvről szóló 135/2010. sz. törvény; *Monitorul Oficial al României*, I. rész, 486. sz., 2010. július 15.) alapügyre alkalmazandó változatának „A hatályon kívül helyezés iránti rendkívüli jogorvoslat kezdeményezésének esetei” című 426. cikkének b) pontja a következőket írja elő:

„Hatályon kívül helyezés iránti rendkívüli jogorvoslat kezdeményezhető a büntetőeljárásokban hozott jogerős határozatokkal szemben a következő esetekben:

[...]

b) ha a vádlottat a büntetőeljárás megszüntetését megalapozó ok fennállására vonatkozó bizonyíték rendelkezésre állása ellenére elítélték.

[...]”

A bírák fegyelmi felelősségi rendszerére vonatkozó szabályozás

- 16 Az 2004. június 28-i Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătoreștilor și procurorilor (a bírák és ügyészek jogállásáról szóló 303/2004. sz. törvény; *Monitorul Oficial al României*, I. rész, 2005. szeptember 13-i 826. szám) 99. cikke a következőképpen rendelkezett:

„Fegyelmi vétségnek minősül:

[...]

ș) a Curtea Constituțională [(alkotmánybíróság)] vagy az Înalta Curte de Casație și Justiție [(legfőbb semmítő- és ítélőszék, Románia)] által a törvényesség érdekében benyújtott jogorvoslat tárgyában hozott ítéleteinek tiszteletben nem tartása;

[...]”

- 17 A 2022. november 15-i Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor (a bírák és ügyészek jogállásáról szóló 303/2022. sz. törvény; *Monitorul Oficial al României*, I. rész, 2022. november 16-i 1102. szám) 271. cikke a következőket írja elő:

„Fegyelmi vétségnek minősül:

[...]

s) ha feladatukat rosszhiszeműen vagy súlyosan gondatlanul látják el.”

- 18 E törvény 272. cikkének (1) bekezdése a következőket pontosítja:

„(1) A bíró vagy ügyész akkor jár el rosszhiszeműen, ha tudatosan megsérti az anyagi jogi vagy eljárásjogi szabályokat azzal a céllal, hogy más személynek kárt okozzon, vagy belenyugodva abba, hogy másnak kárt fog okozni.

(2) A bíró vagy ügyész akkor jár el súlyos gondatlansággal, ha súlyos, vitathatatlan és nem kimenthető módon gondatlanul figyelmen kívül hagy anyagi jogi vagy eljárásjogi szabályokat.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 19 2010 folyamán az alapeljárás felperesei a jövedéki adó megfizetése felfüggesztésének hatálya alatt megvásárolt gázolajra vonatkozóan végzett kereskedelmi ügyleteket, valamint az azok nemzeti kedvezményezettnek történő értékesítéséből eredő bevételeket részben vagy egészben elmulasztották feltüntetni a számviteli dokumentumaikban, és ezáltal az állami költségvetésnek, különösen a hozzáadottérték-adó (héta) és a gázolajra kivetett jövedéki adó tekintetében kárt okoztak.
- 20 A 2020. június 30-i 285/AP. sz. büntetőítéletében a kérdést előterjesztő bíróság, a Curtea de Apel Braşov (brassói ítélőtábla, Románia) elrendelte az alapeljárás felpereseinek elmarasztalását, illetve a Tribunalul Braşov (brassói törvényszék, Románia) által a 2018. március 13-i 38/S. sz. büntetőítéletében az alapeljárás felpereseivel szemben az adóelkerülés megelőzéséről és az ellene való küzdelemről szóló 241/2004. sz. törvény alapügyben alkalmazandó változata 9. cikke (1) bekezdésének b) és c) pontjában, illetve 9. cikkének (3) bekezdésében meghatározott adóelkerülés bűncselekménye, valamint a 2003. január 21-i Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea Criminalității organizate (a szervezett bűnözés megelőzéséről és az ellene folytatott küzdelemről szóló 39/2003. sz. törvény; *Monitorul Oficial al României*, I. rész, 2003. január 29-i 50. szám) alapügyre alkalmazandó változata 7. cikkének és 2. cikke b) pontja 16. alpontjának együttesen értelmezett rendelkezéseiben meghatározott, bűnszervezet létrehozása miatt a büntető törvénykönyv 5. cikke alapján kiszabott szabadságvesztés-büntetésre való ítélet helybenhagyását.
- 21 Az alapeljárás két felperese, K. A. és S. P., a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem benyújtásakor a Curtea de Apel Braşov (brassói ítélőtábla) 2020. június 30-i 285/AP. sz. ítéletének végrehajtásaként fogva tartásban volt.
- 22 Az alapeljárás felpereseit továbbá összesen 13 964 482 román lej (RON) (hosszvetőleg 3 240 000 euró) összegű, héa címén fizetendő összegeket is magában foglaló költségvetési kár megtérítésére kötelezték.

- 23 Előzetes döntéshozatal iránti kérelmében a kérdést előterjesztő bíróság a büntető törvénykönyv 155. cikke (1) bekezdésének eredeti változatával kapcsolatos nemzeti ítélezési gyakorlatra hivatkozik, amely döntő hatással lehet az alapeljárás felpereseinek helyzetére.
- 24 Pontosabban e bíróság először is megjegyzi, hogy a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) a 2018. június 25-én közzétett, 2018. április 26-i 297. sz. ítéletében (a továbbiakban: a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. ítélete) helyt adott az e rendelkezésre vonatkozó alkotmányellenességi kifogásnak, mivel az a büntethetőség elévülésére vonatkozóan azt írta elő, hogy azt „bármely eljárási cselekmény” megszakítja.
- 25 A Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) többek között rámutatott arra, hogy az említett rendelkezés nem előre látható, és sérti a bűncselekmények és büntetések törvényességének elvét, tekintettel arra, hogy a „bármely eljárási cselekmény” kifejezés olyan cselekményeket is magában foglal, amelyekről nem értesítették a gyanúsítottat vagy a vádlottat, megakadályozva őt abban, hogy tudomást szerezzen arról, hogy a büntethetőség elévülési ideje újraindult.
- 26 Azt is megállapította, hogy a korábbi jogszabályi rendelkezés megfelel a vonatkozó alkotmányos rendelkezések által előírt előreláthatósági feltételeknek, mivel azt írta elő, hogy kizárólag az olyan cselekmény végrehajtása szakíthatja meg a büntethetőség elévülését, amelyről a törvénynek megfelelően értesíteni kell a gyanúsítottat vagy a vádlottat.
- 27 Másodsor, a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott magyarázatokból kitűnik, hogy a nemzeti jogalkotó több éven keresztül nem tett lépéseket annak érdekében, hogy a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. ítélete nyomán a büntető törvénykönyv 155. cikke (1) bekezdése alkotmányellenesnek nyilvánított rendelkezését felváltsa.
- 28 Harmadszor, a kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, hogy a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) a 2022. június 9-én közzétett, 2022. május 26-i 358. sz. ítéletében (a továbbiakban: a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 358/2022. sz. ítélete) helyt adott a büntető törvénykönyv 155. cikkének (1) bekezdésére vonatkozó újabb alkotmányellenességi kifogásnak. Ebben az ítéletben a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) egyértelművé tette, hogy a 297/2018. sz. ítélete az alkotmányellenességet megállapító „egyszerű” ítélet jogi jellegével bír. A Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) – hangsúlyozva, hogy a 297/2018. sz. ítélet óta a jogalkotó nem tett lépéseket, valamint hogy ez utóbbi ítélet és a jogalkotó passzivitása együttesen egy új, a büntethetőség elévülésének megszakítására alkalmazandó szabályokat illetően nem egyértelmű és kiszámíthatatlan helyzetet eredményezett, amely helyzet nem egységes bírósági gyakorlatban nyilvánult meg – pontosította, hogy az említett 297/2018. sz. ítélet kihirdetésének időpontja és az alkalmazandó szabályt meghatározó normatív jogi aktus hatálybalépése között „a [román] pozitív jog egyetlen olyan esetet sem [tartalmazott], amely lehetővé tette volna az elévülés megszakítását”.
- 29 Egyébiránt a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) jelezte, hogy 297/2018. sz. ítéletének nem a büntethetőség elévülési idejeinek vagy az elévülés megszakítása intézményének megszüntetése volt a célja, hanem a büntető törvénykönyv 155. cikke (1) bekezdésének az alkotmányos követelményekhez való igazítása.
- 30 Negyedszer, az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy 2022. május 30-án, vagyis a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 358/2022. sz. ítéletének meghozatalát követően, de annak közzététele előtt a román kormány mint felhatalmazott jogalkotó elfogadta az ugyanezen a napon hatályba lépett 71/2022. sz. sürgősségi kormányrendeletet, amellyel a büntető

törvénykönyv 155. cikkének (1) bekezdését akként módosította, hogy a büntethetőség elévülését bármely olyan eljárási cselekmény megszakítja, amelyről a gyanúsítottat vagy vádlottat értesíteni kell.

- 31 Ötödször, a kérdést előterjesztő bíróság jelzi, hogy az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék) 2022. október 25-i 67/2022. sz. ítéletében (legfőbb semmítő- és ítélőszék) pontosította, hogy a román jogban a büntethetőség elévülésének megszakítására vonatkozó szabályok a büntető anyagi jog hatálya alá tartoznak, következésképpen vonatkozik rájuk a büntetőtörvény visszaható hatályának tilalma, az enyhébb büntetőtörvény (*lex mitior*) visszaható hatályú alkalmazása elvének sérelme nélkül, amelyet többek között a román alkotmány 15. cikkének (2) bekezdése biztosít.
- 32 Következésképpen az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék) megállapította, hogy a jogerős büntetőítélet főszabály szerint a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. és 358/2022. sz. ítéletének – mint enyhébb büntetőtörvénynek (*lex mitior*) – joghatásaira alapított, hatályon kívül helyezés iránti rendkívüli jogorvoslat tárgyát képezheti. Ez a lehetőség azonban kizárt, ha a fellebbviteli bíróság a jogerős büntetőítélthez vezető eljárás során már megvizsgálta a büntethetőség elévülésének kérdését.
- 33 Az alapeljárás felperesei rendkívüli jogorvoslati kérelmet terjesztettek a Curtea de Apel Brașov (brassói ítélőtábla) elé e bíróság 2020. június 30-i 285/AP. sz. ítéletének hatályon kívül helyezése iránt. Az alapeljárás felperesei a büntetőeljárásról szóló törvénykönyvről szóló 135/2010. sz. törvény alapügyben alkalmazandó változata 426. cikkének b) pontja alapján a büntetőítélet hatályon kívül helyezését kérik azzal az indokkal, hogy a büntetőeljárás megszüntetését megalapozó ok fennállására, mégpedig a büntethetőség elévülési idejének lejártára vonatkozó bizonyítékok ellenére ítélték el őket.
- 34 Keresetük alátámasztása érdekében e felperesek az enyhébb büntetőtörvény (*lex mitior*) visszaható hatályú alkalmazásának elve alapján a büntethetőségnek a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. és 358/2022. sz. ítélete nyomán bekövetkezett elévülésére hivatkoznak.
- 35 Az említett felperesek lényegében arra hivatkoznak, hogy a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. ítélete közzétételének időpontja, azaz 2018. június 25. és a 358/2022. sz. ítélete közzétételének időpontja, azaz 2022. június 9. között a román jog nem írt elő egyetlen, a büntethetőség elévülését megszakító okot sem.
- 36 Márpedig az a tény, hogy az ezen időpontok közötti időszakban az anyagi jog nem írt elő egyetlen, a büntethetőség elévülését megszakító okot sem, önmagában olyan enyhébb büntetőtörvénynek minősül, amely a – többek között a román alkotmányban biztosított – enyhébb büntetőtörvény (*lex mitior*) visszaható hatályú alkalmazása elvének megfelelően alkalmazandó rájuk.
- 37 Arra az esetre, hogy ez az értelmezés elfogadható, a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy a vád tárgyává tett cselekmények elkövetésének időpontjára tekintettel a büntető törvénykönyv 154. cikke (1) bekezdésének b) pontjában előírt tízéves elévülési idő a jelen ügyben az alapeljárás felpereseit elmarasztaló határozat jogerőre emelkedése előtt lejárt volna, ami a büntetőeljárás megszüntetését vonná maga után, és lehetetlenné tenné a felperesek elítélését.

- 38 E bíróság több olyan okra is hivatkozik, amely az alapügyben szereplőhöz hasonló esetben kizárhatja a román alkotmányban biztosított, az enyhébb büntetőtörvény (*lex mitior*) visszaható hatályú alkalmazása elvének alkalmazását.
- 39 Az említett bíróság többek között megjegyzi, hogy az alapeljárás felperesei által hivatkozott azon jogi helyzet, amelyet a büntethetőség elévülését megszakító ok hiánya jellemez, nem a jogalkotó szándékát tükröző aktusból, hanem a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) a büntető törvénykönyv 155. cikke (1) bekezdésének eredeti változatát alkotmányellenesnek nyilvánító ítéletéből ered. Márpedig az enyhébb büntetőtörvény (*lex mitior*) visszaható hatályú alkalmazásának elve kizárólag a jogalkotó által elfogadott jogszabályok időbeli egymásutániséga esetén alkalmazható.
- 40 A kérdést előterjesztő bíróság ebben az összefüggésben vizsgálja az alapeljárás felperesei által képviselt értelmezés uniós joggal való összeegyeztethetőségét, amennyiben az azt eredményezné, hogy mentesülnének az Európai Unió költségvetését, valamint az Unió pénzügyi érdekeinek védelmét sértő adócsalást megvalósító bűncselekmények miatti büntetőjogi felelősségük alól. Az ilyen értelmezés, amely jelentős számú büntetőügyre alkalmazható lenne, sértheti többek között az EUSZ 2. cikket és az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését, az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdését, a PIF-egyezmény 2. cikkének (1) bekezdését, a 2006/928 határozat 1., 3. és 4. cikkét, a PIF-irányelv 2. cikkét és 12. cikkének (1) bekezdését, valamint a 2006/112 irányelvet.
- 41 E tekintetben e bíróság megjegyzi, hogy – bár korlátozott mennyiségű információ áll rendelkezésére – a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. és 358/2022. sz. ítéletének a büntethetőség elévülésére gyakorolt hatásai jelentős számú ügyet érinthetnek. A nemzeti bíróságok a büntethetőség elévülése javára döntenének, még az alapeljárásban szereplőhöz hasonló, hatályon kívül helyezés iránti rendkívüli jogorvoslatok keretében is. Egyébiránt az Európai Bizottság a Románia által az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus keretében elért haladásról szóló, az Európai Parlamenthez és a Tanácshoz intézett, 2022. november 22-i jelentésében (COM(2022) 664 final) aggodalmát fejezte ki ezen ítélkezési gyakorlatnak a folyamatban lévő jelentős büntetőügyekre gyakorolt hatásával kapcsolatban.
- 42 Ezenkívül a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy amennyiben bebizonyosodik, hogy az uniós joggal összhangban álló értelmezés az előtte felhozott jogalapokra tekintettel nem lehetséges, mellőznie kellene a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) és/vagy az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék) által a törvényesség érdekében benyújtott jogorvoslatokról határozó ítéletekben elfogadott megoldások alkalmazását.
- 43 Márpedig a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a bírák és ügyészek jogállásáról szóló 303/2022. sz. törvény 271. és 272. cikkében előírt új fegyelmi felelősségi rendszer lehetővé teszi azon bírák szankcionálását, akik az említett rendelkezések értelmében tudatosan, következképpen „rosszhiszeműen” vagy súlyos gondatlanságból nem tartják tiszteletben a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) vagy az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék) törvényesség érdekében benyújtott jogorvoslatokat elbíráló ítéleteit.

44 Ezen okokból a Curtea de Apel Braşov (brassói ítélőtábla) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni az EUSZ 2. cikket, az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését és az EUSZ 4. cikk [(3) bekezdését] az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdésével, a PIF-egyezmény 2. cikkének (1) bekezdésével, a PIF-irányelv 2. és 12. cikkével, valamint a [2006/2006] irányelvvel összefüggésben, az Európai Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalás esetén a hatékony és visszatartó erejű szankciók elvére hivatkozva, valamint a [2006/2006] határozat alapján, [a Charta] 49. cikke (1) bekezdésének utolsó mondatára figyelemmel, hogy azokkal ellentétes az alapeljárásban szereplőhöz hasonló jogi helyzet, amelyben az elítélt felperesek – rendkívüli jogorvoslattal – büntetőjogi felelősséget megállapító jogerős ítélet hatályon kívül helyezését kérik az enyhébb büntetőtörvény alkalmazásának elvére hivatkozással amiatt, hogy az enyhébb büntetőtörvényt kellett volna az érdemi eljárás során alkalmazni, és hogy az rövidebb, valamint az ügy elbírálását megelőzően eltelt elévülési időről rendelkezett, amire azonban csak ezt követően mutatott rá egy nemzeti alkotmánybírósági határozat [(a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 358/2022. sz. ítélete)], amelyben a nemzeti alkotmánybíróság a [büntethetőség] elévülésének megszakítására vonatkozó törvényszöveget alkotmányellenesnek nyilvánította a jogalkotó passzivitására hivatkozva, aki nem avatkozott be a törvényszövegnek az ugyanezen alkotmánybíróság egy másik határozatának [(a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. ítélete)] való megfeleltetése érdekében, amely határozatot négy évvel [a 358/2022. sz. ítélet] előtt hozták – amely időszak alatt [a 297/2018. sz. ítélet] alapján a rendes bíróságok által kialakított ítélkezési gyakorlat már megszilárdult abban az értelemben, hogy ez a szöveg továbbra is fennállt az első alkotmánybírósági határozatot követően értelmezett formában –, ami azzal a gyakorlati következménnyel járt, hogy felére csökkent minden olyan bűncselekmény [büntethetőségének] elévülési ideje, amelynek esetében [az említett 297/2018. sz. ítéletet] megelőzően nem hoztak jogerős ítéletet, és a vádlottakkal szembeni büntetőeljárást később megszüntették?
- 2) Úgy kell-e értelmezni a nemzeti igazságszolgáltatási rendszer egészére vonatkozóan az igazságosság társadalmában a jogállamiság, valamint az emberi jogok tiszteletben tartásának értékeire vonatkozó EUSZ 2. cikket, valamint az EUSZ 4. cikknek az Unió és a tagállamok közötti lojális együttműködés elvére vonatkozó [(3) bekezdését] a hatékony román igazságszolgáltatási rendszer biztosítására irányuló kötelezettségvállalás tekintetében a [2006/928] határozat alapján, [a Charta] 49. cikke [(1) bekezdésének] utolsó mondatára figyelemmel, amely az enyhébb büntetőtörvény alkalmazásának elvét rögzíti, hogy azokkal ellentétes az alapeljárásban szereplőhöz hasonló jogi helyzet, amelyben az elítélt felperesek – rendkívüli jogorvoslattal – büntetőjogi felelősséget megállapító jogerős ítélet hatályon kívül helyezését kérik az enyhébb büntetőtörvény alkalmazásának elvére hivatkozással amiatt, hogy az enyhébb büntetőtörvényt kellett volna az érdemi eljárás során alkalmazni, és hogy az rövidebb, valamint az ügy elbírálását megelőzően eltelt elévülési időről rendelkezett, amire azonban csak ezt követően mutatott rá egy nemzeti alkotmánybírósági határozat [(a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 358/2022. sz. ítélete)], amelyben a nemzeti alkotmánybíróság a [büntethetőség] elévülésének megszakítására vonatkozó törvényszöveget alkotmányellenesnek nyilvánította a jogalkotó passzivitására hivatkozva, aki nem avatkozott be a törvényszövegnek az ugyanezen alkotmánybíróság egy másik határozatának [(a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. ítélete)] való megfeleltetése érdekében, amely határozatot négy évvel [a 358/2022. sz. ítélet] előtt hozták – amely időszak alatt [a 297/2018. sz. ítélet] alapján a rendes bíróságok által kialakított ítélkezési gyakorlat már megszilárdult abban az értelemben, hogy ez a szöveg továbbra is fennállt az első

alkotmánybírósági határozatban értelmezett formában –, ami azzal a gyakorlati következménnyel járt, hogy felére csökkent minden olyan bűncselekmény [büntetethetőségének] elévülési ideje, amelynek esetében [a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. ítéletét] megelőzően nem hoztak jogerős ítéletet, és a vádlottakkal szembeni büntetőeljárást később megszüntették?

- 3) [Az első és a második kérdésre adandó igenlő] válasz esetén, és csak akkor, ha nem adható uniós joggal összhangban álló értelmezés, úgy kell-e értelmezni az uniós jog elsőbbségének elvét, hogy azzal ellentétes az a nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, amelynek értelmében a rendes nemzeti bíróságokat kötik a nemzeti alkotmánybíróság határozatai és a legfelsőbb nemzeti bíróság kötelező erejű határozatai, és emiatt nem mellőzhetik hivatalból az ilyen határozatokból eredő ítélkezési gyakorlat alkalmazását – különben fegyelmi vétséget követnek el –, még akkor sem, ha a Bíróság ítéletére tekintettel – az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló helyzetben – úgy ítélik meg, hogy az ilyen ítélkezési gyakorlat ellentétes az EUSZ 2. cikkel, az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésével és az EUSZ 4. cikk [(3) bekezdésével] az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdésével összefüggésben értelmezve, a [2006/928] határozat alapján, [a Charta] 49. cikke [(1) bekezdésének] utolsó mondatára figyelemmel?”

- 45 A 2023. március 24-i, a Bírósághoz ugyanezen a napon érkezett tájékoztatásában a kérdést előterjesztő bíróság több, 2022. december 15. és 2023. március 8. között hozott ítéletre hivatkozott, amelyekben a Curtea de Apel București (bukaresti ítélőtábla, Románia) és az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék) az érintett személyek büntetethetősége elévülésének következményeként helyt adott a hatályon kívül helyezés iránti rendkívüli jogorvoslati kérelmeknek.
- 46 Egyébiránt a kérdést előterjesztő bíróság e tájékoztatásban hangsúlyozta, hogy a felülvizsgálati kérelem az egyetlen olyan jogorvoslat, amely adott esetben lehetővé teszi a jogerős bírósági határozat megtámadását – a Bíróság által az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre adott válaszaiban értelmezett – uniós jog megsértése miatt. Mindazonáltal a felülvizsgálati kérelem benyújtására nyitva álló, a fellebbviteli bíróság határozatának közlésétől számított 30 napos határidő akadályát képezi az ilyen felülvizsgálati kérelem benyújtásának, mivel abban az időpontban, amikor a Bíróság a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemről határoz, e határidő az érintett ügyek többségében már lejárt.
- 47 Következésképpen a kérdést előterjesztő bíróság a Bíróságtól annak pontosítását kérte, hogy „a lojális együttműködés elvének megfelelően, valamint a nemzeti eljárási autonómia keretében az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének tiszteletben tartása, valamint az alapeljárás feleivel szembeni, a hasonló helyzetben lévő jogalanyok viszonylatában egyenlő bánásmód és megkülönböztetésmentesség biztosítása érdekében a hasonló ügyekben időközben hozott jogerős bírósági határozatokkal szemben benyújtott felülvizsgálati kérelem esetén a nemzeti bíróságok kötelesek megállapítani, hogy a nemzeti szabály által előírt keresetindítási határidő a (jelen ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában határozó) Bíróság ítélete kihirdetésének napján kezdődik”.

Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatásáról

- 48 A Bíróság elnöke a Bíróság eljárási szabályzata 107. cikkének (3) bekezdésében ráruházott hatáskörével élve annak vizsgálatára kérte fel a szabályzat 108. cikkének (1) bekezdése szerint kijelölt negyedik tanácsot, hogy a jelen ügyet hivatalból az Európai Unió Bírósága alapokmánya 23a. cikkének első bekezdése szerinti sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárásban szükséges-e elbírálni.
- 49 Az eljárási szabályzat 107. cikkének (1) bekezdése értelmében csak az olyan előzetes döntéshozatal iránti kérelmek képezhetik sürgősségi eljárás tárgyát, amelyek az EUM-Szerződés harmadik részének a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségre vonatkozó V. címe szerinti területek valamelyikével kapcsolatban egy vagy több kérdést vetnek fel.
- 50 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések többek között az EUSZ K.3. cikk alapján létrehozott PIF-egyezmény 2. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkoznak. Ez utóbbi cikk jelenleg az EU 31. cikk, amelynek rendelkezéseit az EUMSZ 82., EUMSZ 83. és EUMSZ 85. cikk átvette, amely cikkek az EUM-Szerződés harmadik részének V. címe alá tartoznak.
- 51 Ebből következik, hogy a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem az ezen V. címbe szereplő területek valamelyikére vonatkozó kérdéseket vet fel, és ezért sürgősségi eljárás tárgyát képezheti.
- 52 A sürgősség kritériumát illetően az állandó ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy e feltétel teljesül, ha az alapügyben érintett személy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésekor meg van fosztva szabadságától, és további fogva tartása az alapeljárás kimenetelétől függ (2023. január 12-i MV [Összbüntetésbe foglalás] ítélet, C-583/22 PPU, EU:C:2023:5, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 53 E tekintetben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az alapeljárás felpereseit szabadságvesztés-büntetésre ítélték, és hogy közülük kettő, K. A. és S. P. büntetésének végrehajtása jelenleg folyamatban van.
- 54 A Bíróság által a kérdést előterjesztő bírósághoz 2023. március 15-én intézett felvilágosításkérésre válaszul e bíróság pontosította egyrészt, hogy az alapeljárás e két felperese a 2020. június 30-i 285/AP. sz. büntetőügyben hozott ítéletének végrehajtása keretében jelenleg fogva tartásban van, másrészt pedig, hogy a fogva tartásuk megszűnne, amennyiben úgy dönt, hogy helyt ad az ellenük hozott büntetőítélettel szemben e bíróság elé terjesztett, hatályon kívül helyezés iránti rendkívüli jogorvoslati kérelmeknek.
- 55 Ezenkívül az e bíróság által szolgáltatott magyarázatokból kitűnik, hogy az alapeljárás felperesei által benyújtott, hatályon kívül helyezés iránti rendkívüli jogorvoslatok kimenetele a Bíróságnak a feltett kérdésekre adott válaszaitól függ.
- 56 E körülmények között a Bíróság negyedik tanácsa az eljárási szabályzat 108. cikkének (1) bekezdése alapján, az előadó bíró javaslatára és a főtanácsnok meghallgatását követően 2023. március 23-án úgy határozott, hogy a jelen előzetes döntéshozatalra utalást hivatalból sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárásban bírálja el.
- 57 Egyébiránt e tanács az eljárási szabályzat 113. cikkének (2) bekezdése alapján úgy határozott, hogy a jelen ügyet visszautalja a Bíróság elé annak érdekében, hogy azt a nagytanács elé utalja.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról

- 58 L. N. és C. I. azt állítja, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem teljes egészében elfogadhatatlan. L. N. e tekintetben többek között azzal érvel, hogy a 2006/928 határozat és a PIF-irányelv irreleváns az alapeljárás körülményei között.
- 59 A román kormány ugyanakkor a harmadik kérdés hipotetikus jellegét is felveti.
- 60 C. O., C. I. és a román kormány pedig a jelen ítélet 47. pontjában említett kérelem elfogadhatatlanságára hivatkozik, azzal az indokkal, hogy az alapeljárás keretében a kérdést előterjesztő bírósághoz nem felülvizsgálati kérelemmel, hanem hatályon kívül helyezés iránti rendkívüli jogorvoslattal fordultak.
- 61 Emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bíróság és a nemzeti bíróságok között az EUMSZ 267. cikk alapján létrehozott együttműködés keretében kizárólag az alapügyben eljáró és a meghozandó bírósági határozatért felelős nemzeti bíróság feladata, hogy az ügy sajátosságaira tekintettel megítélje mind az előzetes döntéshozatalra utalásnak az ítélete meghozatala tekintetében fennálló szükségességét, mind pedig a Bíróság elé terjesztendő kérdéseinek relevanciáját. Következésképpen, ha a feltett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság főszabály szerint köteles határozatot hozni (2023. március 21-i Mercedes-Benz Group [A hatástalanító berendezéssel ellátott járművek gyártóinak felelőssége] ítélet, C-100/21, EU:C:2023:229, 52. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 62 Ennélfogva az uniós jogra vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A Bíróság csak akkor tagadhatja meg a nemzeti bíróság által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem elbírálását, ha az uniós jog kért értelmezése nyilvánvalóan nincs összefüggésben az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli és jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (2023. március 21-i Mercedes-Benz Group [A hatástalanító berendezéssel ellátott járművek gyártóinak felelőssége] ítélet, C-100/21, EU:C:2023:229, 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 63 Ami elsősorban a jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett három kérdést illeti, hangsúlyozni kell először is, hogy az uniós jog e bíróság által kért értelmezése arra vezethetné e bíróságot, hogy mellőzze a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. és 358/2022. sz. ítéletének és/vagy az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék) 67/2022. sz. ítéletének alkalmazását, amelyekre az alapeljárás felperesei a büntethetőségük elévülésének megállapítása érdekében hivatkoztak. Ennélfogva e kérdések nem hipotetikus jellegűek.
- 64 Mindemellett másodsor meg kell állapítani egyrészt, hogy a PIF-irányelv 16. cikke értelmében, amely irányelv 2. és 12. cikkének értelmezését a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésében kéri, ez az irányelv 2019. július 6-i hatállyal a PIF-egyezmény helyébe lép. Márpedig az alapeljárás tárgyát képező tényállást 2010-ben követték el. Ennélfogva az említett irányelv nyilvánvalóan nem alkalmazható e jogvitára, így annak értelmezése nem tűnik szükségesnek e jogvita eldöntéséhez.

- 65 Másrészt, mivel a Bíróság tudomására hozott információk szerint az alapügy tényállása nem minősül korrupciónak, nyilvánvaló, hogy a 2006/928 határozat értelmezése az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első és második kérdésre adandó válasz szempontjából szintén nem releváns.
- 66 Harmadszor, ami ezzel szemben a kérdést előterjesztő bíróság által az előzetes döntéshozatalra előterjesztett három kérdésben hivatkozott többi uniós jogi rendelkezést illeti, elegendő emlékeztetni arra, hogy amennyiben nem nyilvánvaló, hogy valamely uniós jogi rendelkezés értelmezése semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, az e rendelkezésnek az alapügyre való alkalmazhatatlanságára alapított kifogás nem az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságára vonatkozik, hanem a kérdések érdemét érinti (2019. december 19-i Dobersberger ítélet, C-16/18, EU:C:2019:1110, 21. pont; 2023. április 27-i M. D. [A Magyarországra való beutazás tilalma] ítélet, C-528/21, EU:C:2023:341, 52. pont).
- 67 Másodsorban, ami a jelen ítélet 47. pontjában említett kérelmet illeti, az – a kérdést előterjesztő bíróság által nyújtott magyarázatok szerint – annak meghatározására irányul, hogy az uniós jog megköveteli-e, hogy a felülvizsgálati kérelem benyújtására nyitva álló 30 napos határidő abban az időpontban kezdődjön, amikor a Bíróság a jelen ügyben meghozza ítéletét.
- 68 Márpedig az alapeljárás keretében a kérdést előterjesztő bírósághoz nem felülvizsgálati kérelemmel, hanem hatályon kívül helyezés iránti rendkívüli jogorvoslattal fordultak, amint arra C. O., C. I. és a román kormány is rámutatott.
- 69 Következésképpen a jelen ítélet 47. pontjában említett kérdés az ezen ítélet 62. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlat értelmében vett hipotetikus problémára vonatkozik, ennél fogva azt elfogadhatatlannak kell nyilvánítani.
- 70 A fentiekből következik, hogy a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható, kivéve egyrészt az első és a második kérdésnek a PIF-irányelv és a 2006/928 határozat értelmezésére vonatkozó részét, másrészt pedig a jelen ítélet 47. pontjában említett kérdést.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első és a második kérdésről

- 71 Az együttesen vizsgálandó első és második kérdés az EUSZ 2. cikknek, az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésének és az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének, az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdésének, a Charta 49. cikke (1) bekezdése utolsó mondatának, a PIF-egyezmény 2. cikke (1) bekezdésének, valamint a 2006/112 irányelvnek az értelmezésére vonatkozik.
- 72 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indokolásából azonban kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak az ezen kérdések alapjául szolgáló kétségei lényegében egyrészt az Unió pénzügyi érdekeibe való jogellenes beavatkozással szembeni hatékony küzdelmet előíró uniós jogi rendelkezések, másrészt a bűncselekmények és büntetések törvényességének elvéből eredő garanciák értelmezésére vonatkoznak.

- 73 E körülmények között az első és a második kérdést csak az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdésére, a Charta 49. cikkének (1) bekezdésére és a PIF-egyezmény 2. cikkének (1) bekezdésére tekintettel kell megvizsgálni.
- 74 Ebből következik, hogy e kérdésekkel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy e rendelkezéseket úgy kell-e értelmezni, hogy valamely tagállam bíróságai kötelesek mellőzni egyrészt e tagállam alkotmánybírósága azon ítéleteinek alkalmazását, amelyek a bűncselekmények és büntetések törvényessége elvének – a büntetőtörvény előreláthatóságára és pontosságára vonatkozó követelményeit illető – megsértése miatt érvénytelenné nyilvánítják a büntethetőség elévülését megszakító okokat szabályozó nemzeti jogszabályi rendelkezést, másrészt pedig az említett tagállam legfelsőbb bírósága azon ítéletének alkalmazását, amelyből kitűnik, hogy az ezen alkotmánybírósági ítélezési gyakorlatból következő, e megszakítási okokra vonatkozó szabályok a jogerős büntetőítéletek megtámadása céljából, enyhébb büntetőtörvényként (*lex mitior*) visszaható hatállyal alkalmazhatók, figyelembe véve, hogy ezen ítéletek következményeként jelentős számú büntetőügyet – ideértve az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalást megvalósító bűncselekményekkel kapcsolatos ügyeket is – a büntethetőség elévülése miatt meg kell szüntetni.
- 75 Előjáróban meg kell jegyezni, hogy Romániában a büntethetőség elévülésének megszakítására irányadó szabályok pontos terjedelmét a 2018. június 25-től, a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. ítélete közzétételének időpontjától, 2022. május 30-ig, a 71/2022. sz. sürgősségi kormányrendelet hatálybalépésének napjáig, a felek mind írásbeli észrevételeik keretében, mind pedig a Bíróság előtti tárgyaláson megvitatták.
- 76 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 267. cikkben említett eljárás keretében, amely a nemzeti bíróságok és a Bíróság feladatainak világos szétválasztásán alapul, az alapügy konkrét tényállásának megállapítása és értékelése, valamint a nemzeti jog értelmezése és alkalmazása kizárólag a nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik (2023. január 31-i Puig Gordi és társai ítélet, C-158/21, EU:C:2023:57, 61. pont; 2023. március 21-i Mercedes-Benz Group [A hatástalanító berendezéssel ellátott járművek gyártóinak felelőssége] ítélet, C-100/21, EU:C:2023:229, 59. pont).
- 77 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott magyarázatok szerint a Curtea Constituționalănak (alkotmánybíróság) – a jelen ítélet 23–29. pontjában összefoglalt – 297/2018. sz. és 358/2022. sz. ítéletéből az következik, hogy a 2018. június 25. és 2022. május 30. közötti időszakban a román jog egyetlen, a büntethetőség elévülését megszakító okot sem írt elő. Következésképpen az első és a második kérdésre adandó válasz szempontjából úgy kell tekinteni, hogy ezen időszakban ez volt a román jog akkori állása.
- 78 A jelen ítélet 76. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatra tekintettel e kérdéseket az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék) 67/2022. sz. ítéletének a kérdést előterjesztő bíróság általi értelmezése alapján is meg kell válaszolni, amely ítélet szerint az enyhébb büntetőtörvény (*lex mitior*) visszaható hatályú alkalmazása elvének ez utóbbi általi értelmezése lehetővé tenné, hogy a román jogban az elévülést megszakító okok e hiányát a 2018. június 25., vagyis a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. ítélete közzétételének időpontja előtt bekövetkezett eljárási cselekményekre visszaható hatállyal lehessen alkalmazni.

Az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalás ellen elrettentő hatású és hatékony intézkedésekkel való küzdelemre vonatkozó kötelezettség megsértéséről

- 79 Mivel az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az alapeljárás többek között súlyos héacsalást megvalósító tényállásokra vonatkozik, emlékeztetni kell arra, hogy a tagállamok feladata, hogy megtegyék a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy biztosítsák az Unió saját forrásainak – azaz az egységes adómértéknek a harmonizált héaalapra való alkalmazásából származó bevételeknek – a tényleges és teljes összegben való beszedését (2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 182. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 80 Mindemellett, az Unió pénzügyi érdekeinek büntetőjogi szankciók meghatározása útján történő védelmének területe az EUMSZ 4. cikk (2) bekezdése értelmében az Unió és a tagállamok között megosztott hatáskörbe tartozik (lásd ebben az értelemben: 2017. december 5-i M. A. S. és M. B. ítélet, C-42/17, EU:C:2017:936, 43. pont).
- 81 A jelen ügyben az alapügy tárgyát képező cselekmények elkövetésekor a héa területén elkövetett bűncselekményekre vonatkozó elévülés szabályait az uniós jogalkotó nem harmonizálta, és erre – részlegesen – csak a PIF-irányelv elfogadásával került sor (lásd ebben az értelemben: 2017. december 5-i M. A. S. és M. B. ítélet, C-42/17, EU:C:2017:936, 44. pont), amely irányelv – amint azt a jelen ítélet 64. pontja megjegyzi – a szóban forgó alapeljárásra nem alkalmazandó.
- 82 Következésképpen az Unió pénzügyi érdekeit sértő bűncselekmények büntethetőségének elévülésére vonatkozó szabályok elfogadása az alapügy tényállásának időpontjában a tagállamok hatáskörébe tartozott. Mindazonáltal e hatáskör gyakorlása során a tagállamok kötelesek tiszteletben tartani az uniós jogból eredő kötelezettségeiket (lásd ebben az értelemben: 2019. február 26-i Rimševičs és EKB kontra Lettország ítélet, C-202/18 és C-238/18, EU:C:2019:139, 57. pont; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 216. pont).
- 83 E tekintetben elsősorban hangsúlyozni kell, hogy az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdése előírja a tagállamok számára, hogy elrettentő hatású és hatékony intézkedésekkel küzdjenek az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalás és minden egyéb jogellenes tevékenység ellen (2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 181. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 84 Bár a tagállamok szabadon választhatják meg az alkalmazandó szankciókat, amelyek ölthetik közigazgatási vagy büntetőjogi szankciók formáját, illetve lehetnek a kettő kombinációi, ugyanakkor az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdésének megfelelően gondoskodniuk kell arról, hogy az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalással és korrupcióval kapcsolatos jogsértéseket hatékony és visszatartó erejű büntetőjogi szankciókkal sújtsák (lásd ebben az értelemben: 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 191. pont; 2022. március 8-i Bizottság kontra Egyesült Királyság [Az alulértékeléssel elkövetett csalás elleni küzdelem] ítélet, C-213/19, EU:C:2022:167, 219. pont).
- 85 Másodsorban, a PIF-egyezmény 2. cikke (1)bekezdésének megfelelően a tagállamoknak meg kell tenniük az annak biztosításához szükséges intézkedéseket, hogy az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalást, ideértve a héacsalást is, hatékony, arányos és visszatartó erejű büntetőjogi szankciókkal büntessék, beleértve – legalábbis a csalás súlyos, azaz olyan minimális elkövetési értéket elérő csalások eseteiben, amelyek összegét az egyes tagállamok nem határozhatják meg 50 000 eurónál

magasabb összegben – a szabadságvesztéssel járó büntetéseket (lásd ebben az értelemben: 2018. május 2-i Scialdone ítélet, C-574/15, EU:C:2018:295, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 86 Ez alapján a tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a nemzeti jog által megállapított elévülési szabályok az ilyen csalásokkal kapcsolatos bűncselekmények hatékony szankcionálását lehetővé tegyék (lásd ebben az értelemben: 2017. december 5-i M. A. S. és M. B. ítélet, C-42/17, EU:C:2017:936, 36. pont).
- 87 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott, a jelen ítélet 23–32. pontjában összefoglalt magyarázatokból kitűnik, hogy egyrészt a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. és 358/2022. sz. ítélete alapján a 2018. június 25-től, e 297/2018. sz. ítélet kihirdetésének időpontjától 2022. május 30-ig, a 71/2022. sz. sürgősségi kormányrendelet hatálybalépésének időpontjáig tartó időszakban a román jog nem írt elő egyetlen olyan esetet sem, amely lehetővé tette volna a büntethetőség elévülésének megszakítását, másrészt pedig hogy az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék) 67/2022. sz. ítélete szerint ezen alkotmánybírósági ítélkezési gyakorlatra mint enyhébb büntetőtörvényre (*lex mitior*) lehet hivatkozni, akár a jogerős büntetőítéletek megtámadása érdekében is.
- 88 Az említett ítélkezési gyakorlathoz esetlegesen kapcsolódó konkrét hatásokat illetően a kérdést előterjesztő bíróság jelzi, hogy az alapeljárás keretében a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. és 358/2022. sz. ítéletéből eredő azon szabálynak mint enyhébb büntetőtörvénynek (*lex mitior*) az alkalmazása, amely szerint az előző pontban említett időszakban a román jog nem írt elő a büntethetőség elévülését megszakító okot, azzal a következménnyel járna, hogy az alapügyben szóban forgó bűncselekmények büntethetőségére előírt tízéves elévülési idő az alapeljárás felpereseivel szemben hozott büntetőítélet jogerőre emelkedése előtt lejárt volna, ami a büntetőeljárás megszüntetését vonná maga után, és lehetetlenné tenné a felperesek elmarasztalását.
- 89 A kérdést előterjesztő bíróság azt is hangsúlyozta, hogy a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. és 358/2022. sz. ítélete „jelentős számú ügyet” érinthet, ideértve a jogerős büntetőítéletekkel lezárt ügyeket is, amelyeket az alapügyben szóban forgóhoz hasonló rendkívüli jogorvoslati kérelmek révén megtámadhatnának.
- 90 Ezenkívül, noha – amint az a jelen ítélet 65. pontjában megállapításra került – a 2006/928 határozat önmagában nem alkalmazható az alapügyben szóban forgóhoz hasonló adócsalást megvalósító bűncselekményekre, ez nem változtat azon, hogy a Románia által az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus keretében elért haladásról szóló, 2022. november 22-i jelentésében (COM(2022) 664 final) a Bizottság által az e határozat 2. cikke értelmében az Európai Parlamenthez és a Tanácshoz benyújtott adatok megerősítik, hogy fennáll annak a veszélye, hogy az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalások nagy száma már nem lesz büntethető a büntethetőség elévülése miatt. A kérdést előterjesztő bíróság által említett ezen jelentésből ugyanis kitűnik, hogy a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. és 358/2022. sz. ítélete „jelentős számú ügyben a büntetőeljárás befejezéséhez és a büntetőjogi felelősség megszűnéséhez vezet[het]”, és fennáll „annak kockázata, hogy vádlottak ezrei mentesülnének a büntetőjogi felelősségre vonás alól”.
- 91 A fentiekből arra lehet következtetni, hogy a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. és 358/2022. sz. ítéletének, valamint az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék) 67/2022. sz. ítéletének alkalmazásából eredő jogi helyzet az Unió pénzügyi

érdekeit sértő súlyos csalást megvalósító bűncselekmények büntetlenségének rendszerszintű kockázatával jár, különösen azokban az ügyekben, amelyek összetettsége a bűnüldöző hatóságok részéről hosszabb nyomozást igényel.

- 92 Márpedig az ilyen rendszerszintű kockázat fennállása összeegyeztethetetlen az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdésével és a PIF-egyezmény 2. cikkének (1) bekezdésével, amint arra a jelen ítélet 83–86. pontja emlékeztet (lásd ebben az értelemben: 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 203. pont).
- 93 E tekintetben elsősorban a nemzeti jogalkotó feladata, hogy megtegye az e követelmények teljesítéséhez szükséges intézkedéseket, többek között azáltal, hogy elfogadja a szükséges rendelkezéseket, és adott esetben módosítja a meglévő rendelkezéseket annak biztosítása érdekében, hogy az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalást megvalósító bűncselekmények üldözésére és szankcionálására alkalmazandó szabályozás – ideértve a büntethetőség elévülésére vonatkozó szabályokat is – megfeleljen az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdése és a PIF-egyezmény 2. cikke (1) bekezdése rendelkezéseinek. E szabályozást úgy kell kialakítani, hogy – benne rejlő okokból – ne jelentsen rendszerszintű kockázatot arra vonatkozóan, hogy az ilyen bűncselekményt megvalósító cselekmények büntetlenül maradnak, ugyanakkor biztosítsa a büntetőeljárás alá vont személyek alapvető jogainak védelmét (lásd ebben az értelemben: 2017. december 5-i M. A. S. és M. B. ítélet, C-42/17, EU:C:2017:936, 41. pont; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 193. pont).
- 94 Márpedig az olyan jogi helyzet, amelyben a büntethetőség elévülésnek megszakítására vonatkozó tagállami szabályozást e tagállam alkotmánybírósága érvénytelennek nyilvánította, és ennél fogva hatályon kívül helyezte, anélkül hogy a nemzeti jogalkotó ezt a helyzetet közel négy éven keresztül orvosolta volna, összeegyeztethetetlen a jelen ítélet 83–86. pontjában felidézett, annak biztosítására irányuló kötelezettséggel, hogy az Unió pénzügyi érdekeit sértő, belföldön elkövetett súlyos csalás esetei hatékony és visszatartó erejű büntetőjogi szankciókkal legyenek büntetendők. Az ilyen helyzet ugyanis, amely valamennyi büntetőeljárásra alkalmazandó, olyan általános hatályú rendelkezést érint, amelynek az alkotmányellenesnek nyilvánítását követő felváltásának elmaradását sem a vádhatóságok, sem a büntetőbíróságok nem láthatták előre, azzal a kockázattal jár, hogy az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalás számos esetét nem lehet e határidő lejárta miatt szankcionálni, különösen azokban az ügyekben, amelyekben a büntetőeljárások összetettsége hosszabb nyomozást igényel a bűnüldöző hatóságok részéről.

A nemzeti bíróságokra háruló kötelezettségekről

- 95 Az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy az uniós jog elsőbbségének elve megköveteli, hogy amennyiben a nemzeti jogszabályoknak az uniós jog követelményeivel összhangban álló értelmezése nem lehetséges, az uniós jogi rendelkezéseket hatáskörének keretei között alkalmazni hivatott nemzeti bíróság az előtte folyamatban lévő jogvitában köteles biztosítani e jog követelményeinek teljes érvényesülését, szükség esetén – saját hatáskörénél fogva – mellőzve az uniós jog közvetlen hatállyal bíró rendelkezésével ellentétes bármely, akár utólag keletkezett nemzeti szabályozás vagy gyakorlat alkalmazását, anélkül hogy előzetesen kérelmeznie kellene vagy meg kellene várnia e nemzeti szabályozás vagy gyakorlat jogalkotói vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő megsemmisítését (lásd ebben az értelemben: 1978. március 9-i Simmenthal ítélet, 106/77, EU:C:1978:49, 24. pont; 2019. június 24-i Popławski ítélet, C-573/17, EU:C:2019:530, 61. és 62. pont; 2022. február 22-i RS [Alkotmánybírósági ítéletek hatása] ítélet, C-430/21, EU:C:2022:99, 53. pont).

- 96 A jelen ügyre vonatkozóan, az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdését és a PFI-egyezmény 2. cikkének (1) bekezdését egyértelműen és pontosan határozták meg, feltétel pedig nem kapcsolódik hozzájuk, így azok közvetlen hatállyal bírnak (lásd ebben az értelemben: 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 253. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 97 Ennélfogva, főszabály szerint a nemzeti bíróságok feladata, hogy biztosítsák az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdéséből és a PIF-egyezmény 2. cikkének (1) bekezdéséből eredő kötelezettségek teljes érvényesülését, valamint hogy mellőzzék azon belső jogi rendelkezések alkalmazását, amelyek az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalással kapcsolatos eljárásokban megakadályozzák az ilyen bűncselekményekkel szembeni küzdelem érdekében hatékony és visszatartó erejű szankciók kiszabását (lásd ebben az értelemben: 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 194. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 98 Úgy tűnik tehát, hogy a nemzeti bíróságok az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdése és az egyezmény 2. cikkének (1) bekezdése értelmében főszabály szerint kötelesek mellőzni a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. és 358/2022. sz. ítéletének alkalmazását, amelyekből az következik, hogy a 2018. június 25., e 297/2018. sz. ítélet közzétételének időpontja és 2022. május 30., a 71/2022. sz. sürgősségi kormányrendelet hatálybalépésének időpontja közötti időszakban a román jog nem írt elő egyetlen, a büntethetőség elévülését megszakító okot sem, mivel ezek az ítéletek azzal a hatással járnak, hogy az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalás számos esetében a büntethetőség elévülését eredményezik, és ennél fogva – amint az a jelen ítélet 91. pontjában megállapításra került – az ilyen bűncselekmények büntetlenségének rendszerszintű kockázatát idézik elő.
- 99 Hasonlóképpen, a nemzeti bíróságok e rendelkezéseknek megfelelően főszabály szerint kötelesek mellőzni az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék) 67/2022. sz. ítéletének alkalmazását, mivel ez az ítélet az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalás eseteiben lehetővé teszi a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. és 358/2022. sz. ítéletének mint enyhébb büntetőtörvénynek (*lex mitior*) a joghatásai alapján a büntethetőség elévülésére való hivatkozást, és ennél fogva növeli az ilyen bűncselekmények büntetlenségének rendszerszintű kockázatát.
- 100 Ugyanakkor azt is meg kell vizsgálni, hogy az ilyen ítéletek alkalmazásának mellőzésére vonatkozó kötelezettség az alapügyben szóban forgóhoz hasonló helyzetben ellentétes-e az alapvető jogok védelmével.
- 101 E tekintetben először is emlékeztetni kell arra, hogy amint az az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, az uniós források hatékony beszedésének biztosítására irányuló kötelezettség nem mentesíti a nemzeti bíróságokat a Chartában biztosított alapvető jogok és az uniós jog általános elvei szükséges tiszteletben tartása alól, mivel a héa területén elkövetett bűncselekmények miatt indított büntetőeljárások – a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében – az uniós jog végrehajtásának minősülnek (2019. január 17-i Dzivev és társai ítélet, C-310/16, EU:C:2019:30, 33. pont; lásd még ebben az értelemben: 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 204. pont).
- 102 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott magyarázatokból az következik, hogy az alapeljárás szempontjából releváns, a jelen ítélet 23–32. pontjában összefoglalt nemzeti ítélkezési gyakorlat két különböző elven alapul, nevezetesen egyrészt a Curtea Constituțională

(alkotmánybíróság) 297/2018. sz. és 358/2022. sz. ítéletét illetően a büntetőtörvény előreláthatóságára és pontosságára vonatkozó követelmény vonatkozásában a bűncselekmények és büntetések törvényességének elvén, másrészt pedig az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék) 67/2022. sz. ítéletét illetően az enyhébb büntetőtörvény (*lex mitior*) visszaható hatályú – akár a 2018. június 25. után hozott jogerős büntetőítéletekre is kiterjedő - alkalmazásának elvén.

- 103 Az uniós jogrendben a bűncselekmények és büntetések törvényességének elvét és az enyhébb büntetőtörvény (*lex mitior*) visszaható hatályú alkalmazásának elvét a Charta 49. cikkének (1) bekezdése rögzíti.
- 104 A bűncselekmények és büntetések törvényességének elve értelmében a büntetőjogi rendelkezéseknek a bűncselekményi tényállás és a büntetés meghatározása terén biztosítaniuk kell többek között a hozzáférhetőséget és az előreláthatóságot (lásd ebben az értelemben: 2017. december 5-i M. A. S. és M. B. ítélet, C-42/17, EU:C:2017:936, 55. pont; 2020. június 11-i Prokuratura Rejonowa w Słupsku ítélet, C-634/18, EU:C:2020:455, 48. pont).
- 105 Ezenkívül az alkalmazandó jog pontosságának ezen elvből fakadó követelménye azt jelenti, hogy a jogszabálynak világosan kell meghatároznia a bűncselekményeket és az azok miatt kiszabandó büntetéseket. E feltétel akkor teljesül, ha a jogalany – a releváns rendelkezés megfogalmazásából, szükség esetén a bíróságok által nyújtott értelmezés segítségével – megtudhatja, hogy mely cselekmények és mulasztások vonják maguk után a büntetőjogi felelősségét (2017. december 5-i M. A. S. és M. B. ítélet, C-42/17, EU:C:2017:936, 56. pont; lásd még ebben az értelemben: 2020. június 11-i Prokuratura Rejonowa w Słupsku ítélet, C-634/18, EU:C:2020:455, 49. pont).
- 106 Végül a Charta 49. cikke (1) bekezdésének utolsó mondata szerint az enyhébb büntetőtörvény (*lex mitior*) visszaható hatályú alkalmazásának elve megköveteli, hogy amennyiben valamely bűncselekmény elkövetése után a törvény enyhébb büntetés kiszabását rendeli, az enyhébb büntetést kell alkalmazni.
- 107 Ezen utóbbi elv alkalmazása először is a jogszabályok időbeli egymásutániségét feltételezi, és azon a megállapításon alapul, hogy a jogalkotó megváltoztatta álláspontját a bűncselekményi tényállás büntetőjogi minősítése vagy a bűncselekményre alkalmazandó büntetés vonatkozásában (lásd ebben az értelemben: 2018. augusztus 7-i Clergeau és társai ítélet, C-115/17, EU:C:2018:651, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 108 Továbbá, a Bíróság ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy a büntethetőség elévülésre vonatkozó szabályok nem tartoznak a Charta 49. cikke (1) bekezdésének hatálya alá (lásd ebben az értelemben: 2015. szeptember 8-i Taricco és társai ítélet, C-105/14, EU:C:2015:555, 54–57. pont).
- 109 Következésképpen a nemzeti bíróságok azon kötelezettsége, hogy mellőzzék a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. és 358/2022. sz. ítéletének, valamint az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék) 67/2022. sz. ítéletének alkalmazását, nem sértheti sem a bűncselekmények és büntetések előreláthatóságának, pontosságának és visszaható hatálya tilalmának elvét, sem pedig az enyhébb büntetőtörvény (*lex mitior*) visszaható hatályú alkalmazásának elvét, amelyeket a Charta 49. cikkének (1) bekezdése garantál.
- 110 Másodsorban emlékeztetni kell arra, hogy amennyiben – mint a jelen ügyben – valamely tagállami bíróságnak olyan nemzeti rendelkezés vagy intézkedés alapvető jogokkal való összeegyeztethetőségét kell vizsgálnia, amely – olyan helyzetben, amelyben a tagállamok eljárását

nem teljes egészében az uniós jog határozza meg – a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében az uniós jogot hajtja végre, a nemzeti hatóságok és bíróságok jogosultak az alapvető jogok védelmével kapcsolatos nemzeti követelményeket alkalmazni, feltéve hogy e követelmények alkalmazása nem veszélyezteti a Charta által biztosított védelem szintjét, ahogyan azt a Bíróság értelmezte, valamint az uniós jog elsőbbségét, egységességét és tényleges érvényesülését (2013. február 26-i Åkerberg Fransson ítélet, C-617/10, EU:C:2013:105, 29. pont; 2017. december 5-i M. A. S. és M. B. ítélet, C-42/17, EU:C:2017:936, 47. pont; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 211. pont).

- 111 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott magyarázatok szerint a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. és 358/2022. sz. ítélete, valamint az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék) 67/2022. sz. ítélete azon az előfeltevésen alapul, amely szerint a román jogban a büntethetőség elévülésének megszakítására vonatkozó szabályok a büntető anyagi jog hatálya alá tartoznak, következésképpen a román alkotmánynak megfelelően vonatkozik rájuk a bűncselekmények és büntetések törvényességének elve, valamint az enyhébb büntetőtörvény (*lex mitior*) visszaható hatályú alkalmazásának elve. Ezeket az elveket tehát az előző pont értelmében véve az alapvető jogok védelmével kapcsolatos nemzeti követelményeknek kell tekinteni.
- 112 A jelen ítélet 108. és 109. pontjában kifejtettekéből következik, hogy az alapvető jogok védelmére vonatkozó ezen nemzeti követelmények az alapügyhöz hasonló ügyekben nem alkalmasak arra, hogy veszélyeztessék a Charta által biztosított és a Bíróság által értelmezett védelem szintjét.
- 113 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy mind az uniós jogrendben, mind pedig a nemzeti jogrendekben jelentőséggel bír a bűncselekmények és büntetések törvényességének elve, mégpedig az előreláthatóság, a pontosság és az alkalmazandó büntetőjogi jogszabály visszaható hatálya tilalmának követelménye révén (2017. december 5-i M. A. S. és M. B. ítélet, C-42/17, EU:C:2017:936, 51. pont).
- 114 A büntetőtörvény előreláthatóságára, pontosságára és visszaható hatályának tilalmára vonatkozó követelmények a jogbiztonság elvének különös kifejeződései. Az uniós jog ezen alapvető elve ugyanis megköveteli egyfelől azt, hogy a jogszabályok egyértelműek és pontosak legyenek, másfelől pedig azt, hogy alkalmazásuk előrelátható legyen a jogalanyok számára, különösen olyankor, amikor kedvezőtlen következményeik lehetnek. Az említett elv a jogállamiság alapvető elemét képezi, amelyet az EUSZ 2. cikk egyaránt az Unió alapértékeként és a tagállamok közös értékeként határoz meg (lásd ebben az értelemben: 2017. március 28-i Rosneft ítélet, C-72/15, EU:C:2017:236, 161. és 162. pont; 2022. február 16-i Magyarország kontra Parlament és Tanács ítélet, C-156/21, EU:C:2022:97, 136. és 223. pont).
- 115 A jelen ügyben meg kell jegyezni, hogy a román alkotmánybíróság először is annak megállapításával, hogy a román jogalkotó megsértette a büntetőjog előreláthatóságának és pontosságának alkotmányos elvét annak lehetővé tételével, hogy az eljárási cselekmények megszakítsák a büntethetőség elévülését, jóllehet ezen aktusokról a gyanúsítottat vagy a vádlottat nem értesítették, az alapvető jogok védelmének olyan nemzeti szintjét alkalmazta, amely a jogbiztonság elve alapján kiegészíti az uniós jogban a büntetőjog terén az önkényes eljárással szemben biztosított védelmet. Az alapvető jogok védelmének ezen nemzeti követelményét alkalmazta akkor is, amikor ezt követően lényegében megállapította, hogy az, hogy a román jogalkotó a büntető törvénykönyvnek az elévülés megszakítására vonatkozó, alkotmányellenesnek

nyilvánított rendelkezésének felváltása érdekében nem tett lépéseket, olyan új helyzetet eredményezett, amely nem volt egyértelmű és előre látható, megsértve ezzel ezt az alkotmányos elvet.

- 116 A Bíróság a 2017. december 5-i M. A. S. és M. B. ítélet (C-42/17, EU:C:2017:936) 58–62. pontjában az önkényes eljárással szembeni védelemnek mind az uniós jogrendben, mind pedig a tagállamok jogrendjében fennálló jelentőségére tekintettel állapította meg lényegében azt, hogy a büntetőtörvény – ideértve a büntethetőség elévülésére vonatkozó szabályokat is – előreláthatóságára, pontosságára és visszaható hatályának tilalmára vonatkozó követelményeket rögzíteni hivatott nemzeti védelmi szint akadályát képezheti azon kötelezettség teljesítésének, amely az ezen ítélet alapjául szolgáló ügy körülményei között az EUMSZ 325. cikk (1) és (2) bekezdése értelmében a nemzeti bíróságokra hárul, mégpedig hogy mellőzzék a büntethetőség elévülésére vonatkozó nemzeti rendelkezések alkalmazását, még akkor is, ha e nemzeti rendelkezések alkalmazása az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalás eseteinek jelentős számában megakadályozhatja a hatékony és visszatartó erejű büntetőjogi szankciók kiszabását.
- 117 E tekintetben az is releváns, hogy az Unió pénzügyi érdekeit sértő bűncselekményekre vonatkozó, az adott ügyben szóban forgó elévülési szabályok a jelen üggyhöz hasonlóan nem képezték teljes körű harmonizáció tárgyát, amint az a jelen ítélet 81. pontjában megállapításra került.
- 118 A jelen ítélet 113–117. pontjában szereplő megfontolásokra tekintettel, és a Bíróság által a 2017. december 5-i M. A. S. és M. B. ítéletben (C-42/17, EU:C:2017:936) megállapítottak fényében azt a következtetést kell levonni, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló ügyben a román bíróságok nem kötelesek az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdése és a PIF-egyezmény 2. cikke (1) bekezdése alapján mellőzni a jelen ítélet 111. pontjában említett nemzeti ítélkezési gyakorlat alkalmazását, még akkor sem, ha ez az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalást megvalósító bűncselekmények büntetlenségének rendszerszintű kockázatával jár, amennyiben a 111. pontban hivatkozott ítéletek a büntetőtörvény – ideértve a büntethetőség elévülésére vonatkozó szabályokat is – előreláthatóságára és pontosságára vonatkozó követelmény vonatkozásában a bűncselekmények és büntetések törvényességének a nemzeti jogban védett elvén alapulnak.
- 119 A kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott magyarázatokból azonban kitűnik, hogy az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék) 67/2022. sz. ítélete a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. és 358/2022. sz. ítéletéből következő enyhébb büntetőtörvény (*lex mitior*) visszaható hatályú alkalmazásának elvén is alapul. Az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék) 67/2022. sz. ítéletének a kérdést előterjesztő bíróság általi értelmezése szerint e bíróság megállapította, hogy az említett elv lehetővé teszi, hogy a büntethetőség elévülését a román jog szerint megszakító okok hiányának a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) ezen két ítéletéből eredő hatásai visszaható hatállyal alkalmazhatóak legyenek a 2018. június 25., vagyis az utóbbi bíróság 297/2018. sz. ítélete közzétételének időpontja előtt bekövetkezett eljárási cselekményekre.
- 120 Márpedig az enyhébb büntetőtörvény (*lex mitior*) visszaható hatályú alkalmazásának elvére vonatkozó nemzeti védelmi szintet meg kell különböztetni a Bíróság által a 2017. december 5-i M. A. S. és M. B. ítéletben (C-42/17, EU:C:2017:936) vizsgált nemzeti védelmi szinttől.

- 121 E tekintetben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy ezen első nemzeti védelmi követelmény alkalmazása súlyosbíthatja annak rendszerszintű kockázatát, hogy az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalást megvalósító bűncselekmények – az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdését és a PIF-egyezmény 2. cikkének (1) bekezdését sértve – büntetlenül maradnak.
- 122 Ellentétben ugyanis a büntetőtörvény előreláthatóságára vonatkozó nemzeti védelmi szinttel, amely a kérdést előterjesztő bíróság szerint csupán semlegesíti a 2018. június 25., a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. ítéletének közzététele és 2022. május 30., vagyis a 71/2002. sz. sürgősségi kormányrendelet hatálybalépése közötti időszakban végzett eljárási cselekmények elévülést megszakító hatását, az enyhébb büntetőtörvény (*lex mitior*) visszaható hatályú alkalmazásának elvére vonatkozó nemzeti védelmi szint – legalábbis bizonyos esetekben – lehetővé teszi a már 2018. június 25. előtt, de az új büntető törvénykönyv 2014. február 1-jei hatálybalépését követően, vagyis több mint négy év során végzett eljárási cselekmények elévülést megszakító hatásának semlegesítését.
- 123 Ilyen körülmények között, tekintettel az utóbbi nemzeti védelmi szint és az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdése, illetve a PIF-egyezmény 2. cikkének (1) bekezdése közötti egyensúly megteremtésének szükségességére, azt, hogy az említett védelmi szintet a nemzeti bíróság a büntethetőség elévülésének a 2018. június 25., vagyis a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. határozata közzétételének időpontja előtt foganatosított eljárási cselekmények általi megszakításának megkérdőjelezésére alkalmazza, úgy kell tekinteni, mint amely – a jelen ítélet 110. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlat értelmében – veszélyeztetheti az uniós jog elsőbbségét, egységességét és tényleges érvényesülését (lásd ebben az értelemben: 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 212. pont).
- 124 Következésképpen meg kell állapítani, hogy a nemzeti bíróságok az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalást megvalósító bűncselekmények büntetőjogi szankcionálását célzó bírósági eljárások keretében nem alkalmazhatják az enyhébb büntetőtörvény (*lex mitior*) visszaható hatályú alkalmazásának elvére vonatkozó, a jelen ítélet 119. pontjában említett nemzeti védelmi szintet annak érdekében, hogy megkérdőjelezzék a büntethetőség elévülésének a 2018. június 25., vagyis a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) 297/2018. sz. ítélete közzétételének időpontja előtt végzett eljárási cselekményekkel történő megszakítását.
- 125 A fenti megfontolások összességére tekintettel az első és a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdését és a PIF-egyezmény 2. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy valamely tagállam bíróságai nem kötelesek mellőzni e tagállam alkotmánybírósága azon ítéleteinek alkalmazását, amelyek a bűncselekmények és büntetések törvényessége elvének – a büntetőtörvény előreláthatóságára és pontosságára vonatkozó követelményeit illető – megsértése miatt érvénytelenné nyilvánítják a büntethetőség elévülését megszakító okokat szabályozó nemzeti jogszabályi rendelkezést, még akkor sem, ha ezen ítéletek következményeként jelentős számú büntetőügyet – ideértve az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalást megvalósító bűncselekménnyel kapcsolatos ügyeket is – a büntethetőség elévülése miatt meg kell szüntetni. Ezzel szemben az említett uniós jogi rendelkezéseket úgy kell értelmezni, hogy e tagállam bíróságai kötelesek mellőzni az enyhébb büntetőtörvény (*lex mitior*) visszaható hatályú alkalmazásának elvére vonatkozó olyan nemzeti védelmi szint alkalmazását, amely lehetővé teszi, hogy ilyen ügyekben a büntethetőség elévülésének az érvénytelenség ezen megállapítását megelőzően végzett eljárási cselekményekkel történő megszakítását – akár a jogerős ítéletekkel szembeni jogorvoslat keretében is – megkérdőjelezzék.

A harmadik kérdésről

- 126 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az uniós jog elsőbbségének elvét úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, amelynek értelmében valamely tagállam rendes bíróságait kötik e tagállam alkotmánybíróságának, valamint legfelsőbb bíróságának határozatai, és ezért – az érintett bírák fegyelmi felelősségének terhe mellett – nem mellőzhetik hivatalból az e határozatokból eredő ítélkezési gyakorlat alkalmazását, még akkor sem, ha a Bíróság valamely ítélete alapján úgy ítélik meg, hogy ez az ítélkezési gyakorlat ellentétes az uniós joggal.
- 127 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy bár a tagállamok igazságszolgáltatási szervezete ez utóbbiak hatáskörébe tartozik, e hatáskör gyakorlása során a tagállamok kötelesek tiszteletben tartani az uniós jogból eredő kötelezettségeiket. Ugyanez vonatkozik a bírák amiatti fegyelmi felelősségének területére is, hogy nem tartották tiszteletben az érintett tagállam alkotmánybíróságának, illetve legfelsőbb bíróságának határozatait (lásd ebben az értelemben: 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 133. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 128 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az uniós jog elsőbbségének elve szentesíti az uniós jog elsődlegességét a tagállamok jogával szemben. Ez az elv tehát arra kötelezi a tagállamok valamennyi szervét, hogy biztosítsák a különböző uniós jogi normák teljes érvényesülését, mivel a tagállamok joga nem befolyásolhatja a különböző normáknak az ezen államok területére nézve elismert hatását (2021. május 18-i Asociația „Forumul Judecătorilor din România” és társai ítélet, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 és C-397/19, EU:C:2021:393, 244. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 129 Amint azt a jelen ítélet 95. pontja felidézi, az elsőbbség elve arra kötelezi a nemzeti bíróságot, hogy az előtte folyamatban lévő jogvitában biztosítsa az uniós jog követelményeinek teljes érvényesülését, szükség esetén – saját hatáskörénél fogva – mellőzve minden olyan – akár utólag elfogadott – nemzeti szabályozás vagy gyakorlat alkalmazását, amely ellentétes az uniós jog olyan közvetlen hatályú rendelkezésével, mint az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdése, anélkül hogy előzetesen kérelmeznie kellene vagy meg kellene várnia e nemzeti szabályozás vagy gyakorlat jogalkotói vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő megsemmisítését.
- 130 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy amennyiben az első és a második kérdésre adott válaszból az uniós joggal való összeegyeztethetlenség olvasható ki, és amennyiben bebizonyosodik, hogy az uniós joggal összhangban álló értelmezés az előtte felhozott jogalapokra tekintettel nem lehetséges, mellőznie kell a jelen ítélet 111. pontjában említett nemzeti ítélkezési gyakorlatban elfogadott megoldások alkalmazását.
- 131 Márpedig a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy a bírák és ügyészek jogállásáról szóló 303/2022. sz. törvény 271. és 272. cikkében előírt új fegyelmi felelősségi rendszer lehetővé teszi azon bírák szankcionálását, akik rosszhiszeműen vagy súlyos gondatlanságból nem tartják tiszteletben a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) vagy az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék) törvényesség érdekében benyújtott jogorvoslatokat elbíráló ítéleteit.

- 132 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság által az előzetes döntéshozatali eljárás során hozott határozat az alapügy elbírálásánál a nemzeti bíróságra nézve kötelező erejű a szóban forgó uniós jogi rendelkezések értelmezését illetően (lásd ebben az értelemben: 1977. február 3-i Benedetti ítélet, 52/76, EU:C:1977:16, 26. pont; 2022. február 22-i RS [Alkotmánybírósági ítéletek hatása] ítélet, C-430/21, EU:C:2022:99, 74. pont).
- 133 Annak a nemzeti bíróságnak, amely korábban már élt az EUMSZ 267. cikk második bekezdésében részére biztosított lehetőséggel, adott esetben figyelmen kívül kell hagynia a felsőbb szintű nemzeti bíróság megállapításait, ha úgy ítéli meg, hogy a Bíróság által adott értelmezésre figyelemmel azok nem felelnek meg az uniós jognak, adott esetben eltekintve az őt arra kötelező nemzeti szabály alkalmazásától, hogy feleljen meg e felsőbb szintű bíróság határozatainak (2022. február 22-i RS [Alkotmánybírósági ítéletek hatása] ítélet, C-430/21, EU:C:2022:99, 75. pont).
- 134 Az a nemzeti bíróság, amely élt azzal a lehetőséggel, illetve eleget tett azon kötelezettségének, hogy az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel forduljon a Bírósághoz, nem lehet akadályoztatva abban, hogy az uniós jogot azonnal a Bíróság döntésének vagy ítélkezési gyakorlatának megfelelően alkalmazhassa, ellenkező esetben ugyanis csorbulna e rendelkezés hatékony érvényesülése. Ehhez hozzá kell tenni, hogy az a jogkör, hogy már ezen alkalmazás időpontjában minden szükséges lépést megteheszen az e jog közvetlen hatályú normáinak teljes érvényesülését esetlegesen akadályozó nemzeti szabályozás vagy gyakorlat alkalmazásának mellőzése érdekében, szerves részét képezi az uniós bíróság azon feladatának, amely az uniós jog normáit a hatáskörének keretein belül alkalmazni hivatott nemzeti bíróságot terheli (lásd ebben az értelemben: 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 257. pont).
- 135 Márpedig az olyan nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, amely szerint az érintett tagállam alkotmánybíróságának, illetve legfelsőbb bíróságának határozatai a rendes bíróságokra nézve kötelezőek, jóllehet ez utóbbiak a Bíróság előzetes döntéshozatali eljárás keretében hozott valamely ítélete fényében úgy ítélik meg, hogy az ezen határozatokból eredő ítélkezési gyakorlat ellentétes az uniós joggal, akadályozhatja e bíróságokat abban, hogy biztosítsák az e jog által támasztott követelmények teljes érvényesülését, amely hatást felerősítheti az, hogy a nemzeti jog az ezen ítélkezési gyakorlat esetleges figyelmen kívül hagyását fegyelmi vétségnek minősíti (lásd ebben az értelemben: 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 259. pont).
- 136 Ami közelebről a bírakat a szóban forgó nemzeti szabályozás alapján az érintett tagállam alkotmánybírósága, illetve legfelsőbb bírósága határozatainak figyelmen kívül hagyása esetén terhelő fegyelmi felelősséget illeti, az a tény, hogy a nemzeti bíróság ellátja a Szerződések által ráruházott feladatokat, és teljesíti a Szerződésekből eredő kötelezettségeit azáltal, hogy az uniós jog elsőbbsége elvének megfelelően érvényre juttatja az uniós jog valamely – az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdéséhez vagy a PIF-egyezmény 2. cikkének (1) bekezdéséhez hasonló – rendelkezését, és annak a Bíróság által adott értelmezését, e bíróság számára értelemszerűen nem tiltható meg, és nem is minősíthető fegyelmi vétségnek az e bíróságon eljáró bírák tekintetében anélkül, hogy ez a rendelkezés és ez az alapelv *ipso facto* ne sérülne (lásd ebben az értelemben: 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 260. pont; 2023. július 13-i YP és társai [Bíró mentelmi jogának felfüggesztése és tisztségéből való felfüggesztése] ítélet, C-615/20 és C-671/20, EU:C:2023:562, 85. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 137 A fentiekből az következik, hogy az uniós jog elsőbbségének elvét úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, amelynek értelmében valamely tagállam nemzeti rendes bíróságait kötik e tagállam alkotmánybíróságának, valamint legfelsőbb bíróságának határozatai, és ezért – az érintett bírák fegyelmi felelősségének terhe mellett – nem mellőzhetik hivatalból az e határozatokból eredő ítélkezési gyakorlat alkalmazását, még akkor sem, ha a Bíróság valamely ítélete alapján úgy ítélik meg, hogy ez az ítélkezési gyakorlat ellentétes az uniós jog közvetlen hatállyal bíró rendelkezéseivel.

A költségekről

- 138 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

- 1) Az EUSZ 325. cikk (1) bekezdését és az Európai Unióról szóló szerződés K.3. cikke alapján, az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelméről szóló, Brüsszelben, 1995. július 26-án aláírt és a Tanács 1995. július 26-i jogi aktusához mellékelt egyezmény 2. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

valamely tagállam bíróságai nem kötelesek mellőzni e tagállam alkotmánybírósága azon ítéleteinek alkalmazását, amelyek a bűncselekmények és büntetések törvényessége elvének – a büntetőtörvény előreláthatóságára és pontosságára vonatkozó követelményeit illető – megsértése miatt érvénytelenné nyilvánítják a büntethetőség elévülését megszakító okokat szabályozó nemzeti jogszabályi rendelkezést, még akkor sem, ha ezen ítéletek következményeként jelentős számú büntetőügyet – ideértve az Európai Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalást megvalósító bűncselekménnyel kapcsolatos ügyeket is – a büntethetőség elévülése miatt meg kell szüntetni.

Ezzel szemben, az említett uniós jogi rendelkezéseket a következőképpen kell értelmezni:

e tagállam bíróságai kötelesek mellőzni az enyhébb büntetőtörvény (*lex mitior*) visszaható hatályú alkalmazásának elvére vonatkozó olyan nemzeti védelmi szint alkalmazását, amely lehetővé teszi, hogy ilyen ügyekben a büntethetőség elévülésének az érvénytelenség ezen megállapítását megelőzően végzett eljárási cselekményekkel történő megszakítását – akár a jogerős ítéletekkel szembeni jogorvoslat keretében is – megkérdőjelezzék.

- 2) Az uniós jog elsőbbségének elvét

a következőképpen kell értelmezni:

azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, amelynek értelmében valamely tagállam nemzeti rendes bíróságait kötik e tagállam alkotmánybíróságának,

valamint legfelsőbb bíróságának határozatai, és ezért – az érintett bírák fegyelmi felelősségének terhe mellett – nem mellőzhetik hivatalból az e határozatokból eredő ítélkezési gyakorlat alkalmazását, még akkor sem, ha a Bíróság valamely ítélete alapján úgy ítélik meg, hogy ez az ítélkezési gyakorlat ellentétes az uniós jog közvetlen hatállyal bíró rendelkezéseivel.

Aláírások